Hetedik évfolyam. 41. szám. Székely-Udvarhely, 1901. oktober 13.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . . . 8 korona.
Fél évre . . . . . . 4 „
Negyed évre . . . 2 „
Külföldre egész évre 12 „
Papok-, tanitók-, gazdasági egyleti tagok- és közs. elöljáróknak egész évre 6 kor., a tanitó-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 kor.
— Egy példány ára 16 fillér. —
Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANITÓ-EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

HIRDETÉSI DIJAK:
Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-, többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek.
Nyilt-tér sora 1 kor. Hirdetés és nyilt-tér dija előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utcza), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők.
— Kéziratok nem adatnak vissza. —

A nép érdekében

Eldigelé, nem is olyan régen, bizony — valljuk be öszintén — kevés jó történt közvetlen a nép érdekében s inkább a nép volt a tisztviselőkért és nem megforditva. Egyebet sem tettünk, csak kértünk és követeltünk tőle, de visszavezető csatornákról, közvetlen hasznot és előnyt nyujtó eszközökről alig gondoskodtak vezető embereink.

Ma már egészen másképp áll a dolog. Minden lelkiismeretes tisztviselő oda törekedik, hogy a teherviselő közönség érdeke minél inkább és jobban ki legyen elégitve.

D a m o k o s Andor dr, érdemes alispánunk, szintén lelkiismeretes tisztviselője lévén e vármegye közönségének — jó példával járt és jár elöl minden közérdekü ügyben. Most is egy oly nagyjelentőségü reformtervezetet dolgozott ki és terjeszt a törvényhatósági bizottság e h ó 21-i k i r e n d e s k ö z g y ü l é s e elé, amely nemcsak vármegyénk, de az egész ország közönségének figyelmére érdemes.

Nem akarunk dicséretet mondani az igen előnyös és közigazgatásunk menetét nagyban előmozditani hivatott tervezetről. Ezt törvényhatósági bizottságunk közgyülése bizonyára megteszi helyettünk azáltal, hogy egyhangulag, örömmel fogadja — vármegyénk közönsége javára. Azonban elismerésünk jeléül s közönségünk előleges tájékoztatása céljából, az igen üdvös javaslatot az alábbiakban közöljük:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Azon nehézségek között, melyeknek legyőzése közigazgatásunk pontos menetének biztositása, az ügyvitel egyszerüsitése s különösen a közigazgatási jogszolgáltatás olcsósága érdekében, hova-tovább mind szükségesebbé válik, elsőrendü fontossággal bir vármegyénk különös területi fekvésénél fogva, a járási szolgabiróságok deczentralizálása.

Udvarhely vármegye ugyanis az 1876. évig hat szolgabirói járásra volt felosztva, melyek a következők voltak:

1. Udvarhelyi járás Sz.-Udvarhely székhelylyel
2. Sóvidéki „ Parajd „
3. Sz.-kereszturi „ Sz.-Keresztur „
4. Etédi „ Etéd „
5. Oklándi „ Homoród-Okland „
6. Bardoczi „ Bardocz „

Kétségtelen az, hogy ezen beosztás a területi elhelyezettségnek minden tekintetben megfelelt, mert minden község a maga elsőfoku közigazgatási hatóságát könnyen megközelithette s mert azon nagy hegyláncolatok, mint a Rika, Kalonda és az ugynevezett zsákodi hegy, melyek a rajtuk belül fekvő és sürü népességgel biró völgyeket mintegy elzárták a szomszédos völgymedenczétől, a hatósággal való gyakori érintkezésben akadályt nem képeztek.

Azon törekvés azonban, mely a szolgabirósági központokat az igazságszolgáltatási, illetve járásbirói, adóhivatali, telekkönyvi, stb. központokkal egyesitette, bár egyrészben határozottan előnyökkel járt, de külön közigazgatási tekintetben, a mi speciális viszonyaink mellett mégis igen különös helyzetet teremtett. Mert a 6 járásnak térképen való kikerekitése 3 járássá megtörtént ugyan, de azért ez az életbe annyira nem ment át, hogy a régi, most már szolgabirói központtal nem biró egyes vidékek külön elnevezése, a nép ajkán s a köztudatban ma is fennáll. A kereszturi járásban ott van a „Partium“, az udvarhelyi járásban a „Sóvidék“, az oklándi járásban az „Erdővidék“, mely részek a járás másik részétől nemcsak igen nagy közlekedési nehézségeket okozó hegységek által választatnak el, de különböznek attól még népszokás, égalji és helyi viszonyok, demografiai adatok tekintetében is.

A közigazgatás szempontjából különösen három irányelv az, mely ezen beosztás megváltoztatása, illetőleg a jelenlegi keretek szükségszerü fenntartása mellett, az elsőfoku járási hatóság deczentralizálása mellett harczol. Ezek a közigazgatás gyorsitása, ennek egyszerüsitése és olcsóbbá tétele.

Ezen három irányelv megvalósitására legczélravezetőbb eszköznek mutatkoznék szolgabirósági expositurák felállitása. Vagyis a három járás mindenikében a szolgabirák egyike — az oklándi járásban egy második szolgabirói állás rendszeresitésével — kirendelendő lenne azon vidékre, mely a járásnak mintegy elkülönitett testét képezi. Az udvarhelyi járásban a Sóvidékre, az oklándiban Erdővidékére, a kereszturiban a Parcziumba. Ezen szolgabirának a főszolgabiróval s általában felettes hatóságaival szembeni viszonya semmiben sem szenvedne változást. A különbség csupán az lenne, hogy az illető vidékre vonatkozó teendőket nem a főszolgabirói irodában, hanem a helyszinén végzi, mintha kiküldetésben járna el. Szigoruan körvonalozandó hatáskörében egy irnok és egy járási hajdu állana rendelkezésére. A hozzá beosztott községekben végezné önállóan a kihágási biráskodást, melyre az egyszerüsitési törvény értelmében amugy is fel van jogositva, továbbá eszközölné a tanukihallgatásokat, panaszok felvételet, eljárna mint elsőfoku rendőri hatóság s általában végezné az alább részletesen körvonalozott hatósági teendőket.

Tény az, hogy hasonló szolgabirósági expositurák Magyarországon ma még teljesen ismeretlenek. Mert a határszéleken felállitott és kizárólag az utlevelek vizsgálatával megbizott szolgabirákat, vagy a délvidéken létesitett, ugynevezett „házközösségi“ szolgabirákat ilyeneknek nem tekinthetjük. Ezen intézménynek ismeretlen volta azonban annak létesitése tekintetében akadályul annál is kevésbé szolgálhat, mert az exposituráknak a fennebb nagy vonalakban vázolt hatáskörrel leendő felállitása fennálló törvényeink rendelkezéseibe nem ütközik, az az 1886. évi XXI. t.-cz. keretei közé a legkönnyebben beilleszthető.

Azok az előnyök, melyek azoknak létesitésével járnak, annyira kézenfekvők, hogy bővebb fejtegetést alig igényelnek.

A mai beosztás mellett ugyanis, hogy csak ez egyetlen példát hozzam fel, a sóvidéki ember beidéztetik mint tanu a székelyudvarhelyi szolgabirói hivatalhoz. Feltarisznyál, megtesz — szekeren, mert gyalog egynapi járó föld, be és vissza — a nyári hőségben és téli hófuvásban egyaránt veszélyes Kalondahegységen keresztül, egészsége koczkáztatásával 80—90 kilometer utat, elveszteget kedvező esetben egy, de sokszor két napi időt — s a tanukihallgatás, mely sokszor a legjelentéktelenebb körülményre vonatkozik, öt percz alatt befejeztetett. A tett fáradsággal és időveszteséggel arányban nem álló tanudiját pedig megkapja pár hó elteltével, — ha megkapja. Mindez pedig elkerülhető volna, ha Parajdon, vagy Korondon a kirendelt szolgabiró, kit a Sóvidék minden községéből könnyen és gyorsan megközelithet, végezné el az ügyet.

Mindenben teljesen hasonló az eset az Erdővidékére és a Partiumra nézve is.

Ezen felhozott egyetlen példából, — amely azonban ugyszólván naponként ismétlődik, kitünik, hogy a közigazgatás menetének gyorsitása, az expositurák felállitásával mennyire megkönnyittetnék.

A szolgabiró müködése ugyanis első sorban ambulatorius jellegü. Ezen hivatal hatáskörének és funkcziójának csupán felületes ismeretével biró egyén előtt is kétségen kivül áll az, hogy csak az a szolgabiró felelhet meg feladatának teljesen, csak az teljesitheti magasabb szempontokból is felfogott kötelességét megfelelően, ki járása lakosságának törekvéseit, életét, hajlamait és vágyait a legbehatóbb részletességgel ismeri, aki ugyszólva közöttük és nekik él, aki épen ennek elérése céljából községeiben minél gyakrabban megfordul. Nem bent a hivatalos bureauban fedeztetnek és ismertetnek fel a járás érdekeit legközelebbről érintő ügyek és kezdeményezések, hanem kinn a községekben.

Ennek a feladatnak azonban a 40—50 szétszórt községgel rendelkező főszolgabiró alig felelhet meg A hátrányos következmények pedig talán nem is annyira a hivatalos ügyvitel terén esetleg található restancziákban válnak láthatóvá, de a lakosság fejlődésének, anyagi gyarapodásának stagnálásában nyilvánulhatnak meg.

A szolgabirósági expositura rendszeresitésével ellenben egyfelől tetemes apadás fog kétségtelenül beállani a főszolgabiró ügykezelésében, a kirendelt szolgabiró a helyszinén léve, nemcsak a beadványok és ügyek elintézését eszközölheti gyorsabban, de tanácsaival, felvilágositásaival tekintélyének latbavetésével, amint ezt a gyakorlati élet tapasztalatai bizonyitják, megelőzheti sok olyan vitás ügynek elfajulását, a mely különben egész iratcsomókra menő irásbeli tárgyalást igényelt volna. És mindezeken felül, ott áll kinn a községekben, mint egy őrszem s állandó figyelemmel kiséri a népéletnek mindazon megnyilvánulásait, melyek a tovább fejlesztésre utmutatóul szolgálhatnak.

De teljesen megfelelne a szolgabirói kirendeltség felállitása azon nagyarányu, uttörő kezdeményezésnek is, melyre az első lépés az u n. egyszerüsitési törvény megalkotásával magas belügyi kormányunk részéről már megtétetett. Ma már nem czél az irásbeliség, az ügyszámok szaporitása, a forma betartása még a lényeg hátrányára is, a tulhajtott bürokratizmus, hanem igenis az érdemi elintézés helyessége s az ennek elérésére vezető utnak lehető megkönnyitése, egyszerüsitése. Ennek elérésében kétségen kivül igen nagy eredményekkel járna a jelzett deczentralizálás. Mert az expositurák felállitása által a legtávolabbról sem veszélyeztetnék a foromuk egységessége. Nem két főnök lenne ugyanegy járásban, csupán bizonyos ügyek intézésében járna el önállóan a kirendelt szolgabiró. Birói müködésében, a reá bizott ügyekben első foku hatóságként, saját felelősségére, de azért minden más ügyben a járási főnök fennhatóságának teljes épségben való fenntartásával. Hogy például a hatáskörnek alább részletezendő megállapitása előtt is konkrét esetet hozzak fel, önállóan intézné az összes kihágási eseteket, ezekben elsőfokulag biráskodnék, a mire az egyszerüsitési törvény értelmében most már amugy is jogosult. De végezné az uj bünvádi perrendtartás értelmében a bünügyi nyomozatokat és a birói és rendőri müködésen felül közvetitené a főszolgabirótól vett és speczialiter helyszini elintézést igénylő rendeletek teljesitését is. Közigazgatási rendszerünk minden ágazatában ugyanis a szolgabiróság az, a mely az ügyek folyamatba tételének s tovább is, egész az eldöntésig menő eljárásnak alapját képező jegyzőkönyvezést első fokban a legtöbb ügyben teljesiti. A községek elöljáróira, a felek jegyzőkönyvi kihallgatási joga átruházva egy esetben sincs. Ha a kirendelt szolgabiró ugyszólva a helyszinén van, ezen eljárás, az ügyek intézése, a főszolgabirótól esetleg a kihallgatás folyama alatt távbeszélőn is vett rendelet alapján, a lehető legkönnyebb, legegyszerübb, — mert nem kell a feleknek napi járó földre utazni s e mellett az ügy lebonyolitása sem késleltetik. Hiszen, — az élet tapasztalatai a praktikus főszolgabirákat már régen megtanitották arra, hogy körutjaik alkalmával a beutazandó községek ügyeinek nagy részét alkalmilag végezzek. Ezt lenne hivatva nem csak pótolni, de teljes kötelességgel és az állandóság jellegével megvalósitani a szolgabirói kirendeltség, melynek egyik különösen nagyfontosságu további feladata lenne a községi pénz- és vagyoni kezelésnek hatékonyabb ellenőrzése is s ezen felül, a mi viszonyaink között igen lényeges teendőként, a helytelen gazdálkodás folytán maholnap már veszendőbe menő községi közbirtokossági vagyonnak megfelelő módoni felügyelete s a kezelés irányitása. De nem csekély előnyöket biztositana a kirendeltség létesitése a társhatósági megkeresések elintézésének gyorsasága s különösen az árvaszékhez beszolgáltatandó, eddig az elöljáróságoktól vett jelentések megbizhatósága tekintetében is, mert ha már a régi 6 járást a különböző hatósági körök egységes beosztásának épségben tartása kedvéért meg nem is zavarhatjuk, de azért nem szabad figyelmen kivül hagyni egy módot sem, mely a járások kisebbitésével a felügyeleti köröknek szükebbre vonását, czélszerübb berendezését s ez által a közigazgatásnak szükség szerü javulását vonhatja maga után.

A kirendeltség felállitásával egy harmadik nagy czélként lebeg előttünk a közigazgatás olcsóbbá tétele. Ha jelenlegi rendszer mellett kiszáll a szolgabiró a helyszinére, például egy kihágási ügy tárgyalására, vagy a szabályrendeletben előirt esetben, épitkezési engedely kiadására, vagy utelfoglalási, határjel megrongálási, telepengedély kiadási stb. ügyben, — kilómeter pénzei természetesen a székhelytől számitva folyósittatnak. Ha kinn van ugyszólva a helyszinén, ezen sokszor nem csekély költségek egy negyedére szállanak le, mert a szolgabiró a helyszini szemlét minden esetben elvégezheti, még a döntés tekintetében hatáskörébe be nem osztott ügyekben is, mert ezekben a szemle eredményét a főszolgabiróhoz beterjeszti. De olcsóbbá tétetik a közigazgatás másfelől a tekintetben is, hogy a jogkereső közönség a hatóságot ugyszólva kéznél kapja s nem kell annak felkeresésére tetemes anyagi áldozatot és ezzel egyértelmü idővesztegetést pazaroljon.

Az elősorolt egyes eseteken felül a közigazgatás tág mezején számtalan olyan alkalom merül fel, melyeket maga az élet hoz felszinre, melyek épen sokféleségüknél fogva elő sem sorolhatók, de a melyek kétségtelenül igazolnak, már csak rövid tapasztalati idő lefolyása után is azt, hogy a jelzett deczentralizálás előnyei feltétlenül megérdemlik azt sablonokkal való szakitást, s ezen bár eddig ismeretlen, de minden esetre praktikusnak és hasznosnak látszó rendszer életbeléptetését.

(Vége köv.)

Szövetkezetek alakitása. G i d ó f a l v y István kolozsvári közjegyző, a szövetkezeti eszme lelkes harczosa, „A társadalmi munka ideje“ czim alatt felhivást tesz közzé, melyben a s z é k e l y s é g e t a szövetkezetek pártolására igyekezik megnyerni. Felhivásának minket közelebbről érdeklő részében H e g e d ü s Sándor kereskedelemügyi miniszter ez irányu törekvéseit ismerteti s azt a következőkben közöljük:

„A társadalmi munka ideje most már elérkezett. Önzetlen vezetőkre van szükségünk. Hegedüs Sándor e munkában már nevezetes eredményeket ért el és a szövetkezeti érdekben ujabb munkateréül az eddig elhanyagolt Székelyföldet választotta ki. E hónap közepén megy az ő megbizásából a szövetkezeti ügyben mindenben jártas képviselője, a marosvásárhelyi kerületi iparfelügyelő és a marosvásárhelyi keresk és iparkamara titkára kiséretében a Székelyföldre tanulmányutra; ez mindjárt gyakorlati ut is lesz, mert a hol látják, hogy szövetkezetek létesitésére az illető község meg van érve, ipari- és hitelszövetkezeteket fognak alakitani. Igaz szeretettel figyelmeztetjük székely véreinket erre az utazásra. Szervezkedjenek községenkint, jelentkezzenek a kiküldött bizottság előtt és kérjék meg arra, hogy a hol csak lehet, alapitsanak ilyen ipari szövetkezeteket, — a hol pedig erre nincsen elég erejük, ott mindenesetre az egyszerübb és könnyebben kezelhető községi hitelszövetkezet alapitását kérjék, követeljék. Mert a melyik községben ezek egyike él és virágzik, annak lakói nem lesznek kitéve olyan riadalomnak, mint most udvarhelymegyei székely véreink, hol egy bankkrizis az egész vármegyét aggodalomban tartja.“

Világnapló.

— okt. 10-én.

Mire e sorok napvilágot látnak lezajlott a képviselő választások mozgalmas ideje. Mint előre látható volt a szabadelvüpárt került ki nagy többséggel a választási harczból. Hogy mennyire érett politikai gondolkozással bir a magyar nép annak legszebb bizonyitéka volt e választás, mely tisztán meggyőződésből juttatta diadalra azon szabadelvü eszmét, melyet eddig csak szuronnyal véltek támogathatni és pengő pénzzel életben tarthatni. Megdönthetlennek vélt oszlopok hullottak le, megmozdult a »székely becsület« és helyet kért magának az egyszerü, de egyenes lelkü, becsületes gondolkozásu fehér harisnya az ország tanácsában. Makkai Zsigmond uram a baczkamadarasi egyszerü székely mint egy jobb időket hirdető első fecske vonul be az országházba, hogy hirdesse követőinek majdani érkezését. — A kincsek hazájának Indiának egyik fejedelme az afganistani emir Abdurrámán elhalt, kit a trónon idősebb fia Habibulla követ. Ezen fejedelem halála a hős burokot is érdekli, mert az afganistani kormány elhatározta, hogy az ország függetlenségének és integritásának fentartásához haladéktalan vissza küldését kérjék azoknak a csapatoknak, melyeket a z i n d i a i b i r o d a l o m a z a n g o l o k n a k a b u r o k e l l e n k ö l c s ö n a d o t t. — Madridból jelentik egy németországi lapnak, hogy a karlisták ott megint erősen fészkelődnek. Az a hir van elterjedve, hogy az angol kormány tartja a lázadókat pénzzel, hogy a zavarosban halászhasson.« — Életébe került Monasztirban egy török tisztnek azon mersze, hogy a szultán ellen nyiltan káromló szavakat használni mert. Tiszttársai reá támadtak, melyek közül a káromló 3-at lelőtt, erre a tömeg kővel és bottal támadt reá és agyon verte. **Krónikás.**

„Főreáliskolát (?!) Segesvárnak!“

Csodálatos, hogy épen most jutott eszébe a „Nagy-Küküllő“ czimü hetilap „Alpha“ és „Több magyar szülő nevében: —e.“ czikkiróinak, hogy Segesváron főreáliskola kell — még pedig Székely-Keresztur rovására: az állami tanitóképző-intézetnek Székely-Udvarhelyre és innen a főreáliskolának Segesvárra való áthelyezésével.

A „Székely-Udvarhely“ mult számában „Mi volna jó Segesváron?“ czim alatt röviden foglalkoztunk már főreáliskolánk tudja Isten minő szándékból való „elsinkófálása“ ügyével, azaz pardon! . . . csak eszméjével, mely Segesváron szülemlett meg.

Most ismét siralmas sorokban kesereg a „Nagy-Küküllő“-ben „Alpha“ és állitólag „Több magyar szülő nevében: —e.“ s előbbi nem is tagadja, hogy „az udvarhelyi főreáliskolára fáj a fogu“-k.

Nem akarunk részletesebben foglalkozni keservésükkel, ábrándozásukkal vagy „e l m é l k e d é s“-ükkel. Hiszen irva és mondva van, hogy: „Ábrándozás ez élet megrontója, mely kancsalul festett egekbe néz . . .“

Az igazság érdekében és megvádoltatásunk vissza utasitása céljából azonban ki kell jelentsük, hogy m i e g y s z ó v a l s e m v o l t u n k e l l e n e a f e l v e t e t t d e r é k e s z m é n e k, hogy t. i. „a h a z a f i a s n e m z e t i n e v e l é s f e j l e s z t é s é t e g y m a g y a r n y e l v ü k ö z é p i s k o l a á l t a l“ S e g e s v á r o n e l ő k e l l m o z d i t a n i. Ezt mi helyeseltük s ma is csak helyeselni tudjuk. Azonban nem helyeselhetjük Udvarhelyvármegye és az egész Székelyföld hátrányára s ezért czikkiró ur is ok-nélkül hány falra borsót és keservében hiában való feljajdulása.

Az évenkint kiadott iskolai értesitőből legkevésbé sem lehet azon adatokat meriteni, mintha ezen intézet iránt a székelység nem érdeklődnék, mert az egész Székelyföld képviselve van annak statisztikájában. Magából Székely-Udvarhely városából 33 és Udvarhelyvármegyéből 21 és a más székely vármegyékből 11 tanulója volt mult évben is főreáliskolánknak.

Ha minden székely vármegye Udvarhelyhez hasonlóan 54 tanulót adott — és adhatott volna (csak a négy legközelebbi székely vármegyét számitva), ugyis 216 székely fiu venné igénybe a Székelyföld legközpontibb helyén levő főreáliskolánkat.

Hogy ez a multban nem igy történt, annak oka e g y e d ü l c s a k i s a s z é k e l y s é g s z e g é n y s é g é b e n k e r e s h e t ő é s l e l h e t ő f e l; példa erre azon körülmény, hogy a városból 33 tanuló láto-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

gatja, akik a tulmagas internatusi dijat nem fizetik. Kapna csak alapitványos ingyenes, vagy évi 48 koronás kedvezményes ellátást az a székely fiu a főreáliskolában is a legolcsóbb 200 koronás helyett, legyen meggyőződve czikkiró ur — mindenesetre itt is volna olyan látogatott ezen intézet, mint bárhol az országban.

Megengedjük, hogy a főreáliskoláért községeink kezdetben nem peticziónáltak, sőt fölöslegesnek is tarthatták egyesek és hogy „Török Albert sokat tett, fáradozott“ s legnagyobb érdem őt illeti főreáliskolánk létesitéseért. Most azonban a székelység is kezdi belátni az intézet szükséges voltát, mert — szégyenkezve kell bevallanunk, hogy a Székelyföld nagyrészének kereskedelmét brassói és segesvári szász atyánkfiai uralják s székelyföldi kiskereskedőink által az ottani nagykereskedőknek adózunk. S épen ezért is nagy hálát érez közönségünk a főreáliskola létesitői iránt, a mely keres kedői szellemet van hivatva önteni népünk fiaiba s azokat reális életre neveli, hogy legalább ezután a versenyt kiállhassák szász atyánkfiaival.

Azután a mi fiainknak egy cseppet sem szükségesebb a német nyelv tanulása, mint szászatyánkfiai gyermekeinek a magyar nyelv, magyar hazafiság és szellem elsajátitása, mely nélkül ma már a „szászföld“-ön kivül alig boldogulhatnak. S végül is előbbvaló az egész Székelyföld, mint egy vármegye érdeke.

A mi pedig az „anyagi áldozatoktól való megkimélést“ illeti, azon tul vagyunk, mert ugy maga a székely anyaváros, mint a vármegye is — meghozta már azokat teljes mértékben.

A székelykereszturi állami tanitóképző-intézet uj épületet kap, az már bevégzett ténynek tekinthető. Azonban az Székely-Keresztur részére, illetve az intézet jelenlegi székhelyére vonatkozik s ez igen természetes.

Udvarhelyvármegyét s a Székelyföld közönségét bármi igéretekkel sem lehetne kibékiteni, ha meglevő és évtizedeken át szükségesnek bizonyult intézményeitől minden elfogadható indok nélkül megfosztanák.

Tehát béke velünk! Méltóztassék talán más ajtón kopogni; más módot találni — különben igen üdvös és helyes eszméjének kivitelére.

Egy kis leány keserve.*

II.

(*D. M.*) De vegyük a dolgot a maga valóságában.

A felső leányiskolás tanulmánya annyi, mint a 2-ik gimnázista vagy reálista fiué. A végzett képezdistáké pedig annyi, mint a VII-ik osztályos fiuké. Az ilyen fiukra még senki sem ad semmit. Az ilyen leányokra pedig vezérszerepet biznak családoknál és a társadalomban. Ma a nagy rész repül. Dolgozni senki sem akar, mert a képzeleti, müvészies müveltség nem engedi.

Oh! oh! De más szinü a szászországi intelligenczia, a mit az ottani női közönség okos nevelésének s helyes gondolkozásának tulajdonitanak.

Nem tudok eléggé csodálkozni azon, hogy még a nagyobb szaklapok s azok között még a „Nemzeti Iskola“ emberei sem veszik észre e nagy bajt, pedig az utóbbiéi nem bársony bugyogóban nevekedtek.

S azt kell feltételeznem, hogy a mindenféle nevü alsóbb és felsőbb leányiskolák női igazgatói és tanárnői a bájaikkal lebilincselték az intéző körök seregét annyira, hogy nem látnak és nem hallanak semmit s nekik semmi befolyásuk nincs a közszellem és irány helyes vezetésére.

Minden azt mutatja, hogy ezek az urak mindenre azt mondják a régi királylyal, hogy d o b s e, d o b s e (jól van, jól van).

A minden irányu felsőbb leányiskolák gyors felállitásának a nemzeti intelligenczia hathatós erősitésén kivül az volt a fő inditó oka és czélja, hogy mivelt, okos anyák legyenek egy erős uj nemzedék előállásának a fő eszközei. Igen, de olyan anyákra nincs szükség, a kik a magok képére egy és többrendbeli haszontalan kész' tartó nemzedéket neveljenek akár az államnak, akár egyeseknek a nyakára. A n ő i n e m z e d é k f é l t ő s k i n c s. Nevelésök legnagyobb figyelmet érdemel. Inkább maradjanak a jó irányu falusi iskolánál, mint sem a felső iskola kész tartó, munkátlan, duzzogókat formáljon belőlök.

A nagy czél ma el van tévesztve. Mindenki látja, csak az illetékes tényezők nem.

Ha már igaznak tartják, hogy a nagyzolási hajlamot főleg a nőknél alig lehet megzabolázni, akkor minden leányiskolát ugy kellene beállitani, hogy meghatározott hazai olcsó és tartós szövetből egyformán és a lehető legegyszerübben öltözzék előirás szerint minden növendék. Ne különbözzék a gazdag a szegénytől. A szülőket felette terhelő sokféle öltözködéssel járó s csupán a szemet kápráztató és a hiuságot fejlesztő iskola előadások szünjenek meg. N e h a s z n á l j á k f e l t o v á b b i s e z e k e t a d r á g a c s e m e t é k e t m u l a t t a t ó e s z k ö z n e k.

A kinek tetszik oda adja a lányát, s a kinek nem tetszik, az elhagyja. Az ausztriai nemes hölgyek iskolái nem ilyen bábfészkek, mint a mi közönséges leányiskoláink. Volt szerencsém ott nevekedett több magasrangu asszonynyal és leánynyal beszélgetni s foglalkozásaikat látni. Még összehasonlitani sem lehet a kettőt.

Engedelmet kérek egy pár példára.

Egy 6 gyermekes hivatalszolgának haza megy a felső leányiskola végzése után a leánya. Megelőzőleg jó és mindent örömmel dolgozó gyermek volt. Ma nem buvik ki a szegényes kis lakásból. Különböző szinü czipőit a testvéreivel puczoltatja. Két kis leánytestvére megyen a szomszédba ivó és más vizért. Kicsinyek szegénykék. A nehéz járásu kut kerekével alig birnakketten. A kik látják, félnek, hogy egyiket vagy másikat a kutba veti a kerék. A mivelt kisasszony otthon ül, s valószinüleg fogaton és táblabirónéságon jár a félre vezetett esze, mig a szegénységgel küzdő oktalan szülők az ő igényei kielégitése miatt nem képesek kenyérkereső iparra, vagy más utra inditani az elemi iskola után a többit.

Ott van egy falusi porkoláb párnak két leánykája, kikből szintén kisasszonyokat csinált valami városi iskola. Az apát állásától elmozditották, azért ők kisasszonyok.

Mi történik az ilyenekkel?

Én I-tenem! Hiszen az iskolai szolgáskodással felnőtt mai táblabiró deák és jogász korában is segitett a mezőn az apjának bedolgozni a nyarat s feltört tenyerét sem takarta el keztyüvel. Ha egyéb haszna nem volt is a deák és jogász urnak, de annyi volt, hogy a nyári két hónap alatt a jó levegőn a kapa, kasza, sarló és villa nyelén erősödött annyit, mint 2 évi tornázással ma erősödnek a drága épületekben vezény szóra, s hogy olyan munkaismeretre tett szert, mely szükség esetén életmódot biztosit.

Hát a leány miért ne tehetne ilyen formán?!

A következtetés az ilyen iskolázott leányok nagy részére nézve ijesztően sötét képet mutat a jövőben. Pl. 400 koronás postás lesz. Abból nem élhet meg u r i a s a n egyedül, mert cseléd is kell. A pénzhez nyul. Bukás vagy erkölcsi elesés . . . vég nyomoruság . . . A betü megöli . . . A mosás, sülés, jó főzés becsületes életet biztositott volna számára. A betü megölte.

Erősen félek, mert számtalan példa igazolja, hogy a drágán iskolázott leányok közül több százalék lett és lesz s z e r e n c s é t l e n, mint a szolgáló és senki által nem őrzött leányok közül. Bár ne volna igaz! . . .

Ez az igazán sötét kép, s ez a kiszámithatatlan veszteség. Szeretném, ha ezt figyelnék sokan. Óhajtanám, hogy a helyes nevelésü komoly asszonyságok magok tennének a helyzet javitására sikeres lépéseket. Ez a honleányi kötelességek legfontosabbika. Iskolai és családi nevelés segithet itt. Egyéb semmi! . . . D e c s a k a h e l y e s n e v e l é s! . . .

Segits magadon, intelligenczia! Különben nem érdemled meg a nevedet és a szerepet, mely még ma a kezedben van s nem érdemled meg az állam vagy egyház és más testületek kenyerét. Ha nem teszed, a nép megelőz és felelősségre vonhat. Ábrándozó üres bábokra nincs szüksége e nemzetnek. Annyi drága leánycsemetét figyelmetlenségből elveszni engedni Isten és nemzet ellen való megbocsáthatatlan bün. A romlottságból származott franczia forradalom vérkeresztsége nem kivánatos. Vészes felhők mutatkoznak. E jelzett mocsárból szállnak fel.

Bocsásson meg nekem a világ, de legyen szabad főleg a székely nemzet nevében tiltakoznom a magyar leányiskolák mostani egészségtelen közszellemének fenntartása ellen! . . . Ennek a tiltakozásnak a pártolására ezennel felkérek minden okos székely asszonyt és leányt, városiakat és falusiakat. A székely asszony legyen ezután is minta a közrenden és felsőbbek között, mint volt a régi időben.

* Bizalmas kézből vettük ezt a nagyrészben megszivlelésre érdemes czikkelyt s habár mindenben nem is értünk egyet tartalmával, megvitatás czéljából közöljük. Szerk.

Elvi jelentőségü határozatok.

— A m. kir. belügyminiszter 1900. évi 66179. sz. határozata: „Az alispán valamely egylet müködésének beszüntetésére nem illetékes. E jog a belügyminiszter hatáskörébe tartozik.“

— A m. kir. földmivelésügyi miniszter 94846|99. sz határozata: »A mezei közös dülőutakhoz szükséges területek kisajátitása iránt a községi képviselőtestület illetékes határozni. Ezen határozat felülbirálása a törvényhatósági közgyülés hatáskörébe tartozik.«

— A m. kir. közigazgatási biróságnak 1900. évi 4285. sz. határozata: »Azt a panaszt, a melyet a fél 15 napon belől közvetlenül a közigazgatási birósághoz nyujt be, nincs jogában annak a közigazgatási hatóságnak visszautasitani, a melynél a panasz benyujtandó lett volna.«

— A m. kir. pénzügyminiszternek 1900. évi 34,736. sz. határozata: »Szerződéses postamester neje italmérési engedélyt nyerhet.«

— A m. kir. belügyminiszter 1900. évi 125496. sz. határozata: „Kiskoruak részére hagyományozott részvények jövedelme ezek tanitási költségeinek fedezésére a szülők vagyontalansága esetén még akkor is felhasználható, ha végrendeletileg az a kikötés történt, hogy e jövedelem a kiskoruak nagykoruságáig azok javára tőkésittessék.“

— A m. kir. minisztertanács 1900. évi aug. 19-én hozott határozata: »Más tulajdonát képező dombról homok elhordása miatt inditott ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörében tartozik.«

— A m. kir. belügyminiszter 1900. évi 5072. sz. a. határozata: »A könyvkiadói vállalat oly kereskedelmi ügylet, mely csupán iparigazolvány mellett gyakorolható.

A bizományi üzlet iparszerü üzése is csak iparigazolvány alapján jogosult.

A ki nyomtatványt iparjogosultság nélkül rendszeresen elárusit, az 1884. évi XVII. t.-cz. 156. § a ellen vét.«

— A m kir. belügyminiszter 1899. évi 3604. sz. határozata: »Fölesketett mezőőrnek, jogos zálogolás meghiusitása czéljából, tettleg való bántalmazása nem mezőrendőri kihágást, hanem hatóság elleni erőszakot képez s elbirálása a büntető biróság hatáskörébe tartozik.«

— A m. kir. közigazgatási biróság 1900. évi 1724. sz. határozata: »A községi előljáró ellen inditott fegyelmi eljárásnak marasztaló véghatározat keletkezése előtt történt beszüntetése esetére a felfüggesztés alatt visszatartott fizetés-hányad az előljárónak kiszolgáltatandó.«

— A m. kir. közig biróságnak 1902. évi 1436 sz. határozata: »A szerződéses postamesternek állami tisztviselőknek nem lévén tekinthetők, községi pótadómentességre igényt nem tarthatnak.«

Különfélék.

— **A jövő évi királygyakorlatok nálunk.** Mint megbizható forrásból értesülünk — a jövő esztendei királygyakorlatok a Székelyföldön lesznek. Az eddigi tervek szerint a nagygyakorlatokat Segesvár és Székely-Udvarhely környékén tartják az erdélyi 12. és a temesvári 7-ik hadtest részvételével Ezen gyakorlatokon a király Ő Felsége is résztvesz.

— **Nőegyleti gyülés.** A Jótékony-Nőegylet választmánya ma (vasárnap) délután 3 órakor a vármegyeház kisebb tanácskozó termében a november 9-én rendezendő Tea-estély ügyében gyülést tart, melyre a tagokat ez uton is tisztelettel meghivja az elnökség.

— **A törvényhatóság őszi rendes közgyülése** n e m — mint mult számunkban hibásan jeleztük — e h ó 16-á n, hanem **21-én** lesz; e hó 16-án az állandó választmány tartja folytatólagos ülését.

— **Barabás Endre búcsuja.** Barabás Endre a marosvásárhelyi közs. polgári iskola volt jeles tanára kedden (október 8.) vett bucsut a marosvásárhelyi Székely Társaságtól, melynek egyik alapitója és legszorgalmasabb munkása volt. A társaság nevében M á t h é József tag intézett üdvözlő beszédet a távozóhoz, méltatván a székely ügyek körül kifejtett buzgó munkásságát, mint a mely záloga jövendő tevékenységének is. Az oláhországból hazakerülő ifju — ugy mond az üdvözlő — vasszorgalmával s Istentől adott tehetségével, a szegény sorsban rejlő nehézségek daczára is egymásután győzte le az akadályokat, nyerte meg tetszését mindenkinek. Utat nyitott neki az önzetlenül becsületes munka. Ennek a munkának ezután se lesz határa. Hazafias lelkesedéssel fogja nevelni a Székelyföld leendő tanitóit, ennek a szent földnek védelmére, népének támogatására, emelésére. A társaság Barabás köszönő szavai után határozatilag kimondotta, hogy a távozó tiszteletbeli tagjai sorába iktattassék. Szombaton, 11-én a tanitók és tanárok rendeztek számára fényes bucsulakomát. Barabás értesülésünk szerint hétfőn utazik Székely-Keresztúrra, hogy uj állását a tanitóképezdénél elfoglalja. Hozza Isten! Oly szeretettel fogadjuk, minővel a marosvásárhelyiek környezték.

— **A héjasfalvi honvéd-emlék-szobor** leleplezési ünnepélye alkalmával dr Béldy László főispán védnöksége alatt, 1901. október hó 20-án a nagyvendéglő termeiben tánczestély lesz, melyre a nagyközönséget tisztelettel meghivja a rendezőség. Kezdete esti 7 órakor. Személyjegy 2 korona. A tiszta jövedelem a honvéd emlék-szobor javára fog szolgálni. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag lesznek nyugtázva. Jegyeket este a pénztárnál válthatni.

— **A helybeli Székely Társaság** II-ik rendes ülését e hó 7-én tartotta meg. A székely nép munkabiró képességéről, munkakedvéről, akaraterejéről, aztán a nép keresetképességéről, táplálkozásáról, erkölcsi életéről és jellemszilárdságáról érdekes eszmecsere folyt. Legfontosabb pontja azonban az összejövetelnek a háziipari termékek tökéletesbitésének mikéntje, a gyors és megfelelő áron való értékesitése volt, különösen a kevésbé termékeny vidékeken, minő a Sóvidék, Nyikóvidék, Telekfalva, Malomfalva, Oroszhegy, Oláhfalu stb. környéke, hol a háziiparnak egy-egy ágát most is foglalkozásszerüleg üzi a nép. A kisipar termékeinek s legfőképpen az eredeti székely termékeknek, mint a szőttesek, székely-butorok, fazekas-készitmények stb. stb. megfelelő áron való értékesitése, mind gondos megbeszélgetés tárgyai voltak. Ezeknek megvalósitását egy központi bazárnak szövetkezeti uton való felállitásával véli a társaság elérni, mely bazárnak rendeltetése lenne, hogy az, az ország minden részével üzleti és munkavállalati összeköttetésben legyen. Egy ilyen központi árucsarnok — mely egyelőre inkább minta raktár lenne — alapszabály tervezetének megkészitésére, a társaság egyik agilis tagja, Solymossy Endre kéretett fel, ki e megbizatást készséggel elvállalta és a legközelebbi összejövetel valamelyikén be is fogja mutatni.

— **Tisztujitás.** Az urdvarhelyi középiskolai kerületi tanár-kör t i s z t u j i t ó k ö z g y ü l é s é t 1901. október 5-én tartotta meg Soó Gáspár, igazgató-tanárnak, mint korelnöknek vezetése mellett. Az 1901—902-ik egyesületi évre a tisztikar következőleg alakult meg: dr S o l y m o s s y Lajos főreálisk. ig-tanár, elnök; G ö n c z y Lajos és S o ó Gáspár, igazgató-tanárok, alelnökök; N o s z Gusztáv titkár, V a r g h a Ida pénztáros. A jegyzői állás betöltése az e hóban megtartandó rendes ülésre maradt.

— **A székelyudvarhelyi Jótékony Nőegyesület** 1901. október 23-tól 1902. márczius hó végéig minden második szerdán este 7 órától kezdődőleg a város szegényeinek felsegélésére a „Budapest“-szálló nagytermében müsorral s kedvező anyagi siker esetén 12 óráig tartó tánczczal is kapcsolatos Munka-estélyt rendez. Belépő-dij: 1. Férfiaknak 1 korona; 2. nőknek 40 fillér; 3. tanulóknak 20 fillér. E jótékonyczélu esték szives pártolására a n. é. közönséget tisztelettel felkéri és meghivja Székely-Udvarhelyt, 1901. évi okt. havában a rendező bizottság.

— **A székely-egyleti takarékpénztár** betevői mult vasárnap nagyobb részben beleegyeztek abba, hogy betétjöket kamat nélkül és esetleg a tőkének 20%-os veszteségével két év mulva kapják vissza. — Ma (vasárnap) d. e. 10 órakor a részvényesek tartanak rendkivüli közgyülést az intézet helyiségében.

— **Honvédemlék leleplezés Héjjasfalván.** Bem dicső tábornok hadvezérlete alatt a segesvár fehéregyházi csatában 1849 julius 31-én elesett hős honvédek emlékére Héjjasfalván állitott honvéd emlék-szobor leleplezés 1901. október hó 20-án déli 12 órakor lesz, melynek sorrendje: 1. Himnus. Erkel F. Énekli a székelykereszturi állami tanitó-képezde ifjusága. 2. Megnyitó beszéd. Tartja Somogyi Albert honvéd-emlékszobor bizottsági elnök. 3. Zeyk Domokos emlékezete. Irta és szavalja Gaál Mózes. 4. A szabadságharczosok nevében beszél Gróf Eszterházy Kálmán orsz. képv. 5 Szentelt hantok. Mosonyi M. Énekli a székelykereszturi áll. tanitó képezde ifjusága. 6. Ünnepi szónoklat. Tartja Kozma Ferencz kir tanácsos, kolozsmegyei kir. tanfelügyelő. 7. Alkalmi ódát mond Szabó Jenő kézdivásárhelyi ev. ref. lelkész. 8. A emlék-szobor átadása Somogyi Albert elnök által, Lendvay Sándor főszolgabirónak. 9. Induló. Szövege Petőfi Sándortól. Zenéje Végler Gyulától. Énekli a székelykereszturi állami tanitó-képezde ifjusága. Ünnepély után d. u. 2 órakor bankett a nagyvendéglő helyiségeiben; egy teriték ára 5 korona. A vasuton érkezőket Budapest felől d. e. fél 12 órakor, Brassó és Székely-Udvarhely felől 9 órakor a héjjasfalvi állomáson várja a rendezőség. A honvéd emlek bizottság nevében. Héjjasfalván, 1901. október 5-én. Somogyi Albert, biz. elnök. Adorján László, biz. jegyző.

— **Az ipari könyvvezetés és üzleti levelezés ingyenes tanitását** tüzte feladatául Spaller József, helybeli kő- és agyagipariskolánk tanára, a „Székely-Udvarhely“ kiváló munkatársa. Folyó évi november 1-től kezdve egy három-négy hónapra terjedő ingyenes tanfolyamot nyit s ez alatt iparos polgártársainkat az annyira szükséges üzleti könyvvitel, levelezés, számlák szerkesztése stb. körül való eljárásban óhajtja elméletileg és gyakorlatilag hetenkint kétszer egy-egy órán át oktatni. Az önzetlen szép czél önmagába foglalja a dicséretet is. Felhivjuk tehát polgártársaink figyelmét ezen tanfolyamra, melyet ugy honorálhatnak valóban méltó elismeréssel, ha minél számosabban részt vesznek s arra mentől többen beiratkoznak. Jelentkezni lehet már most a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalában.

— **Vármegyénk közigazgatási bizottsága** e havi rendes ülését folyó hó 9-én Hollaky Arthur főispánunk elnöklete alatt tartotta meg. Az egyes előadók jelentéseit tudomásul vették. Damokos dr alispán jelentéséből megemlitjük, hogy a tvh. közgyülésileg jóváhagyott és a közutalap terhére felveendő 170,000 korona kölcsönt a keresk. miniszter jóváhagyta. Ebből a szombatfalvi Küküllő-hid, a felsőrákosi hid megváltása és ujraépitése, valamint az alap tartozásai nyernek fedezetet. Közkórházunk telkének bekeritése és a szükségesebb átalakitások megtörténtek. Most a boncztérem berendezése van folyamatban. A folyó évben beállott előnyös változások eredményeképen örömmel jelentheti, hogy közkórházunk hovatovább mind sikeresebben veszi fel a versenyt a szomszed segesvári kórházzal, melyet ezelőtt vármegyénkből sürüen látogattak. Beteglétszáma oly rohamosan emelkedett, hogy szükségleteiről pótköltségvetésben kellett gondoskodni. F e r e n c z y Gyula árvaszéki elnök jelentése szerint szept. végén gyámság alatt 10819, gondnokság alatt 761 egyén maradt. Az árvák vagyona 1.225,975 korona 79 fillér volt és további kezelés alatt 826,293 korona 79 fillér maradt. K a s s a y Albert dr tb. tiszti-főorvos jelenti, hogy a közegészségügy a megelőző hónaphoz viszonyitva, általában kielégitő volt. A belügyminiszter az oláhfalvi személyes jogu gyógyszertárt azon feltétellel szüntette be, hogy a mennyiben szüksége fennforog, a körorvos kézigyógytárt köteles berendezni. L á z á r gróf főjegyző, tanfelügy. helyettes a szorgalmi idő általános megkezdődéséről tesz emlitést s jelenti, hogy Poppov Péter tollnok az iskolák látogatását a legközelebbi napokban megkezdi. A közokt. min. elrendelte, hogy az iskolák bel- és küléletéről a helyszinén felveendő jegyzőkönyvbe foglalt tanf. intézkedéseket a községi biró és gondnoksági vagy iskolaszéki elnök is tar oznak aláirásukkal tudomásul venni. L á z á r Kálmán kir. alügyész jelenti, hogy a vármegyében levő fogházakban összesen 4 vizsgálati és 106 elitélt fogoly volt letartóztatva. M o l n á r Lajos p. ü. tanácsos, p. ü. igazgató jelenti, hogy egyenes adóba 13987 korona 35 fillér hadment. dijba 244 korona 04 f, bélyegd. és jogill. 2619 K 08 fillérrel kevesebb, mig fogyasztási és italadóba 27290 K 61 fillérrel több, dohányjövedékbe pedig 1498 K 04 fillérrel kevesebb folyt be, mint a megelőző hónapban. D i ó s z e g h y Samu kir. főmérnök az állami és tvh. közutakat jóknak jelzi. A héjjasfalva—csikgyimesi áll. közuton az összes épitkezések befejeztettek; a Czekendhegy aljában folyamatba volt utfelemelési munkánál csakis párnapi hengerelési munka hiányzik még. A marosvásárhely—gyergyószentmiklósi áll. közuton és az összes tvh. utakon azonban ugy a szállitási, mint az épitkezési munkák lassan és késedelmesen haladnak, minek oka a mezei munkák sürgőssége miatti munkáshiányban kereshető. Z o n d a József törvh. állatorvos jelentéséből kitünik, hogy a mult hóban az állategészségügy a sertésekre kedvező, mig a bivalokra nézve kedvezőtlen volt. D a n i e l Lajos közgazdasági előadó beküldött jelentése szerint a cséplést ugy az őszi, mint a tavasziakra befejezték. Sajnos, az eredmény a gyenge középen is jóval alóli. A tartós szárazság miatt az őszi vetést még alig eszközölhették, ami esetleg a jövő termésre hátrányos lehet. Az ülés kezdetén főispán bejelentette a marosvásárhelyi kir. főügyészség átiratát, mely szerint Lázár Kálmán kir. alügyész a kir. ügyészt akadályoztatása esetére helyettesiteni fogja és főispánunk őt az első megjelenés alkalmából üdvözölte. Egy konkrét eset alkalmából a bizottság kimondotta, hogy a községi és körjegyzők a község részére bevásárlásokat nem eszközölhetnek s ugy erre, mint a községi birák vásárlási hatáskörére nézve az alispán körrendeletet fog kiadni. H e g e d ü s miniszternek a 30,000 K utépitési segélyért köszönőfeliratban fejezik ki közönségünk háláját. Több tárgy elintézése után, az ülés véget ért.

— **Kőbányák feltárása a Székelyföldön.** A „Székely-Udvarhely“ mult számában megirtuk, hogy Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter Ligeti Mór szobrászt kiküldötte, hogy a székelyföldi kőbányák feltárása által a székelyudvarhelyi szakiskola végzett növendékeinek

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

...glalkozást biztositson. Ligeti és Burger József szak...tő beutazták már Csikvármegyét. A vaslábi fehér már...ányt és a csikszentdomokosi kőbányát ipari czélokra ...válóan alkalmasnak találták.

— **A czigaretta pusztitásai.** A második osztályu ...mnazistának rendesen egyetlen forró vágya van, az, ...ogy szabadon czigarettázhasson s boldogtalannak érzi ...agát a miatt, hogy a tanoncziskolásnak e téren több ...ga van, mint neki. A második osztályos gimnázista ...hát szomoruan ugyan, de mégis tovább czigarettázik ... a tanoncziskolás vidáman teszi ugyanezt. A vége a ...ologнak az, hogy a tizenkét éves dohányzók száma ...agyon megnövekedik s amit rendesen gyermekcsiny...ek néznek, az voltaképpen nem más, mint nemzeti ...zerencsétlenség. Az Országos Nemzeti Szövetség üd...ös mozgalmat inditott a korai dohányzás ellen. Jelent...ezésre hivta föl tagjait, hogy tartsanak előadásokat a ...orai dohányzás káros hatásáról s emeljék köztudattá, ...ogy fontos emberbaráti missziót teljesit mindenki, aki ... gyerekek czigarettázásának, ahol csak lehet utját ...llja. A szövetség felhivására számos orvos jelentkezett ... késznek nyilatkozott, hogy a szövetséget fontos és ...rdemes missziójában támogatja. Az Országos Nemzeti ...szövetség most már hozzá fog látni ahhoz, hogy mi...él nagyobb számu közönséget gyüjtsön össze szakelő...adásainak meghallgatására.

— **Választási brutálitás.** Az országgyülési képvi...előválasztásnak — mint értesülünk — vármegyénkben ...gy sötet foltját képezi azon brutális eljárás, mely a ...álasztás estéjén Homoród-Szent-Pál határában leját...zódott. Szász polgártársaink ugyanis a tőlük már meg...zokott józansággal, egész csendben vonultak haza fo...ataikon legszentebb jogaik gyakorlása után Homoród-...Okländról. Az emlitett helyen — még eddig ismeretlen ...ettesek — átonállók módjára megtámadták és többe...et közülök sulyosan megsebesitettek. A székely tisz...ességgel össze nem férő, ezen eljárástól bizonyára ...minden jobb érzésü ember undorral fordul el s velünk ...együtt óhajtja, hogy a meginditott szigoru nyomozat ...mielőbb kideritse a tetteseket. Szabad hazában szabad ...polgárok vagyunk mindnyájan s igen szomoru volna, ...a az ehhez hasonló éretlen eljárásokból tőkét ková...csolna valamely nemzetiségi lap és müveltségünket e ...szerint itélné meg a külföld.

— **A csendőrség szaporitása.** Az ország közbiz...onsági állapotának emelése czéljából báró Fejérváry ...Géza honvédelmi miniszter — mint a Fővárosi Tudó...sitó jelenti — elhatározta, hogy az ország területén ...szaporitani fogja a csendőrőrsök számát. A honvédelmi ...minisztérium által kidolgozott tervek szerint 24 vár...megye területén 96 uj csendőrörst fognak szervezni, ...melyeknek költségei 150.000 koronában vannak elő...irányozva a honvédelmi tárcza költségvetésében.

— **Baleset.** A Fábián-féle helybeli gőzfürészgyár...ban e hó 10-én halállal végződött baleset történt. Kállay Endre geplakatost a villámgyorsan rohanó gőzgép hajtó...kereke magához ragadta s egyik karját leszakitva, fejét a szó teljes értelmében összeroncsolta. Az orvos-rend...őri vizsgálat megtörténte után tegnap délután általános részvét mellett kisérték örök nyugalomra a szerencsét...lenül járt 23 éves fiatal gépészt Szombatfalva város...rész temetőjébe. A nyomozat folyamatba van, hogy a vizsgálat rendjén a szerencsétlenség okát megálla...pitsák.

— **Talajnedvességtől való védekezés.** A m. kir belügyminiszter körrendeletileg felhivta a törvényható...ságokat, hogy a már meglevő vagy ezután alkotandó épitkezési szabályrendeleteik megfelelő k ö t e l e z ő rendelkezéseket tertalmazzanak a lakóházak falainak a talajnedvességtől való megvédésére nézve. Miután köz...egészségi szempontból kétségkivül nagy jelentősége van annak, hogy a lehetőségig hatósági rendelkezések ut...ján is gondoskodás történjék a lakott épitményeknek a talajnedvességtől való megóvásáról — szükséges, hogy a törvényhatóságok ezen kérdést, a helyi viszo...nyok és az épitkező közönség érdekeinek figyelembe...vételével tanulmány tárgyává tegyék s annak eredmé...nyéhez képest a meglevő avagy alkotandó épitkezési szabályrendeletben a lehetőségig oly rendelkezéseket vegyenek fel, a melyek az adott viszonyok között és az épitkezés megnehezitésének lehető kerülésével, al...kalmasok lehetnek ezen fontos közegészségi ügy előbb vitelére.

— **„Udvarhelyvármegye Földrajza a földrajz ele...meivel“** Józsa Sándor gyergyó-ditrói tanitó szerkeszté...sében és kiadásában megjelent s kapható Udvarhely...megye térképével együtt 40 fillérért és kötve 50 fillérért a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv...kereskedése) Székely-Udvarhelyt.

— **Az állati böröknek a bélyegsütésből eredő ér...tékcsökkenése** igen nagy lévén, a földmivelésügyi m. kir. miniszter meghagyta a törvényhatóságoknak, mi...szerint az érdekelt gazdaközönséget, a tenyésztő gazdá...kat figyelmeztessék, hogy a tüzes vassal való bélyegzést vagy teljesen mellőzzék, vagy pedig azt a törzs helyett az állat szarván, esetleg álkapcsán alkalmazzák. Utasi...totta továbbá a miniszter a helyhatóságokat, hogy a községi közvágóhidi alkalmazottakat, valamint a husvá...gókat és azok személyzetét a börök körül való nagyobb óvatosságra figyelmeztessék, mert több bőrgyáros és iparkamara részéről panasz tétetett, hogy a közvágó...hidakról kikerülő marhabőrök a rossz lefejtés, a sok bemetszés és vakmetszés következtében nagy mérvben elértéktelenednek.

— **A komló-árak emelkedése.** Illetékes helyről ar...ról értesülünk, hogy a komló-árak jelentékeny módon javulnak, s hogy a vásárlási kedv örvendetesen ott is mutatkozik, a hol eddig passiv magatartást lehetett észlelni.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betüvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

Valódi bort venni akarók kérjenek árjegyzéket Székely Borkereskedéstől Székely-Keresztur.

Eladó ház. Szombatfalva városrészben az id. Ferencz Lajosné-féle ház eladó. Értekezhetni Borbély Mózes tulajdonossal (Farczádi-utcza).

Jó és olcsó asztali és csemegeborok Székely Udvarhelyt Fernengel Gyulánál kaphatók.

Egy pénztárosnőt, ki a számolásban teljes jártassággal bir, havi 20 korona fizetés és teljes ellátással azonnal alkalmazni fog egy helybeli vállalat Czim e lap kiadóhivatalában.

Kitünő Kisküküllömenti ó- és uj **borok** kaphatók 1 hectotól 200 hectoliterig 18—19 forintjával **Balavásáron** dr Hersch Jakabnál.

Egy magános urinő, ki a házvezetés minden ágában jártas, jól főz — magános urhoz vagy papi házhoz ajánlkozik. Bővebb felvilágositás e lap kiadóhivatalában.

Kivonat
a képviselőház érvényben levő házszabályaiból.

51. §. Az általános választások alkalmával választott képviselők megválasztása elleni panaszok a ház alakulásának kimondásáig (21. §.), az időközi választások elleni panaszok pedig a választást követő harmincz nap alatt adandók be.

Az 1889. XV. t.-cz. 135. §-a, ugy a házszabályok 110. §-a alapján a panasz azon napot követő tizenöt nap alatt nyujtandó be, melyen a Curia itélete a háznak bejelentetett.

A panaszok a ház alakulása előtt a korelnöknél, a ház megalakulása után pedig a választott elnöknél adandók be.

Az elkésve beadott panaszokat az illető biráló bizottság tárgyalás nélkül hivatalból utasitja vissza.

52. §. Panaszt valamely képviselő választásának érvénytelenitése végett csak az illető kerületi választók adhatnak be.

A panaszlók azt, hogy az illető kerület választói s hogy ők a választók névjegyzékébe beirt hasonnevü választókkal azonosak, előlegesen a panasz beadása alkalmával igazolni nem kötelesek. Ha azonban a tárgyalás során a panaszlók választói jogosultsága vagy személyazonossága kétségbe vonatik és ezt a panaszlók szabályszerü közokirattal nem igazolják, e ténykörülmények felderitésére vizsgálat rendelendő (93., 106. §§.).

53. §. A panasz kellékei a következők:

1. hogy az a képviselőházhoz legyen intézve;

2. hogy az állam hivatalos nyelvén legyen szerkesztve;

3. hogy a panasz legalább tiz panaszlónak közjegyzőileg vagy járásbiróságilag hitelesitett aláirásával, vagy kézjegyével legyen ellátva:

4. hogy megjelölve legyen azon ok, melyeknél fogva a panaszlók az illető választás érvényességét megtámadják;

5. hogy a panaszt a panaszlók nevében védő, egy vagy két meghatalmazott részére a 43-ik §. szerint kiállitott meghatalmazás a panaszhoz mellékeltessék;

6. hogy a panasz a ház pénztárnokának vagy helyettesének eredeti elismerésével legyen ellátva arról, hogy az okozandó költségek fedezésére előleges biztositékul a panaszlók, vagy ezek közül egy vagy többen vagy meghatalmazottjuk vagy habár megbizás nélkül a panaszlók helyett bárki 3000 koronát készpénzben a ház pénztárába befizetett;

7. hogy a panaszhoz a nem az állam hivatalos nyelvén kiállitott okiratoknak hiteles magyar forditása s a panasznak és összes mellékleteinek másolota is csatolva legyen.

54. §. Ha a panasz az 53-ik §. 2-ik és 6-ik pontjaiban megállapitott kellékekkel vagy ezek valamelyikével nem bir, a nélkül, hogy a háznak bemutattatnék, a korelnök, illetőleg választott elnök által visszautasitandó.

Ha a panasz az 53-ik §. 2-ik és 6-ik pontjában megállapitott kellékekkel bir, az a háznak bemutatandó s az illető biráló bizottsághoz utasitandó (39. §.).

A panasznak és mellékleteinek másolatát az érdekelt képviselő vagy a választást védők meghatalmazottja a ház irodájából kivehetik.

55. §. A biráló bizottság a hozzá áttett panaszt alaki kellék hiánya miatt csak akkor utasitja vissza, ha az már az elnök által visszautasitandó lett volna, vagy ha a panasz az 53-ik §. 3., 4. és 5. pontjaiban megállapitott kellékekkel nem bir, vagy ha a panaszlóknak az illető kerületbeni választói jogosultsága, illetőleg a panaszlóknak a választók névjegyzékébe beirt hasonnevü választókkal való személyazonossága kétségbe vonatván, ezen körülmények az e részben esetleg megtartott vizsgálat során nem lettek igazolva. Ha tiznél több panaszló van is, elegendő, ha a választói jogosultság és személyazonosság tiz panaszlóra nézve bebizonyittatik.

A fennebb elő nem sorolt esetben, különösen akkor is, ha a panasz az 53-ik §. 1-ső és 7-ik pontjaiban megállapitott kellékekkel nem bir, a panasz a kézbesitéstől számitva legalább 15 napra s legfeljebb 30 napra kitüzendő záros határidő alatt leendő hiánypótlás végett adandó vissza.

Ha a panaszon vagy a meghatalmazáson leendő aláirások vagy kézjegyek hitelesitési záradéka hiányos vagy szabálytalan, ez a panasz visszautasitására indokul nem szolgálhat, hanem ezen okból a panasz a fentebbieknek megfelelően, szintén csak hiánypótlás végett adható vissza.

56. §. Ha a kitüzött zárhatár idő alatt a panasz a hiányok pótlásával be nem adatik, ugy tekintendő, mintha eredetileg nem lett volna beadva s ezen esetben, valamint akkor is, ha a panasz alaki kellékek miatt visszautasittatik, a birálóbizottság az illető képviselőt, ha megbizó-levele különben a házszabályok 12-ik §. b) és d) pontja vagy 15. §-a szerint kifogás alá nem vétetett, végleg igazoltnak jelenti ki.

57. §. A választás érvényessége ellen a panaszban felhozott okokat a panaszlók a panasz benyujtása alkalmával bizonyitó adatokkal támogatni nem kötelesek, hanem jogukban áll a bizonyitó adatokat a tárgyalás során előadni. A mennyiben azonban a bizonyitó adatok nem a panaszhoz csatoltattak, hanem csak a tárgyalás során adattak elő, az ellenfél — ellenadatainak beszerzése végett — a tárgyalásnak a panaszlók költségére való elhalasztását kivánhatja.

58. §. A választások ellen beadott panaszok szerkesztésénél, fölszerelésénél és benyujtásánál elkövetett hamisitások eseteit a képviselőház, a birálóbizottságok jelentése folytán, elnöke utján az igazságügyi miniszternek, a büntető eljárás meginditása végett tudomására hozza.

59. §. A panaszok és az igazolásra vonatkozó összes iratok belyegmentesek.

13729—1901. alisp. sz. A képviselőház házszabályainak ezen intézkedéseit köztudomásra hozom.

Székely-Udvarhely, 1901. okt. hó 1-én.

Dr Damokos,
alispán.

BETEGH PÁL,
felelős szerkesztő és kiadótulajdonos.

Hivatalos rész.

A vármegye költségvetése. Udvarhelyvármegye alispánjától. 13033—901. alisp. sz. Azonnali közhirrététel végett értesitem, hogy a vármegye 1901. évi költségvetése az állandó választmány által letárgyaltatván, a vármegye kiadói helyiségében a mai naptól a közgyülés napjáig közszemlére kitétetett s azt az érdekeltek a hivatalos órák alatt megtekinthetik. Székely-Udvarhelyt, 1901. évi okt. hó 5-én. Dr Damokos, alispán.

Kincstári kanczák eladása. Udvarhelyvármegye alispánjától. 14181—901. alisp. sz. Hirdetmény. Közhirré teszem, hogy Nagy-Szebenben f. év október hó 16 án reggeli 7 órakor a kiselejtezett, de tenyésztésre alkalmas katonai kincstári kanczák, kizárólag tenyésztés czéljából 100 korona egységes árban készpénz fizetés mellett a tenyésztőknek elfognak adatni. A vétel alkalmával megfelelő módon igazolandó azon körülmény, hogy a vásárlás tenyésztés czéljából történik. Székely-Udvarhelyt, 1901 évi okt. hó 10-én. Alispán helyett: Lázár, főjegyző.

Eltévedt fiu. Udvarhelyvármegye alispánjától 13871—901. alisp. sz. Udvarhely város rendőrkapitányának és valamennyi község elöljáróságának. Körözés végett értesitem, hogy Janovszky Márton ambrózfalvi lakos Janovszky János nevü ág. ev. vallásu 12 éves, szőke haju szemöldökü, sárga szemü, szeplős arczu fia szeptember hó 8-án hazulról eltévedt. Székely-Udvarhelyt, 1901. évi okt. hó 2-án. Dr Damokos, alispán.

Járványok. Udvarhelyvármegye alispánjától. 13882., 13921., 14094—901. alisp. sz. Székely-Udvarhely város polgármesterének és valamennyi községi elöljáróságnak. Közhirrététel végett értesitem, hogy Küküllő-Keményfalva község sertésállományában a szórványosan uralgott sertésorbáncz; Homoród-Szent-Pálon pedig a sertésvész megszünt és a vonatkozó zárlatok feloldattak. Fenyéd község bivalállományában a bivalvész fellépett s a legelőzárlat elrendeltetett. Székely-Udvarhelyt, 1901. okt. 2. Dr Damokos Andor, alispán.

Felfogott és eltévedt állatok. Udvarhelyvármegye alispánjától. 13758., 13826., 13761., 13786., 14009—901. alisp. sz. Székely-Udvarhely város rendőrfőkapitányának és valamennyi községi elöljáróságnak. Közhirrététel végett értesitem, hogy Nagy-Solymos községben egy bivaltehént és Székely-Udvarhely városban egy 2 éves jegytelen bivaltehént és egy 6 éves bivaltehént (farka bojtja fehér) folyó hó 13-tól felfogva tartanak. Továbbá oklándi Csiki József 1 éves barnaszőrü kanczacsikója (homlokán csillag) szept. 23-án az ottani csordából; oroszhegyi Bálint János kerekesnek 1 drb 7 éves fejős bivala (farkahegye fehér, jobb füle elécsapott, bal csonka) és egy 1 éves üszőbival borjuja (farkahegye fehér) az oroszhegyi tarlóhatárról; patakfalvi id. Ferenczy Istvánnak a csordától 1 drb 4 éves bivaltehene (jobb füle ájas) elveszett. Székely-Udvarhelyt, 1901. okt. hó 7. Dr Damokos Andor, alispán.

Nyilt-tér.*

A n. é. közönség és fiatal emberek

„figyelmét van szándékom jelen sorok által felhivni egy család apa, Pollák Ignácz bir. végrehajtó személyére“, ki ezen becses lap f. évi 39. számának Nyilt-terét a végből foglalta le, hogy gyülöletes bosszuját ököl helyett epébe mártott tollal ontsa reám, s miként korábban tette, most erkölcsi halálomat munkálja.

A polák egykor réme volt a népnek. E szerepet vette át velem szembe őseitől Pol-l-ák is, s ha még végrehajtó is e polák, csoda-e, ha az ing és kabát lenyúzása után a pofont hajtja végre, s ha még ezzel sem lakott jól, akkor a becsületet is kezdi végrehajtani.

Uram, uram Pollák uram! a harcz egyenetlen, nem tisztességes s hátha még a bosszu szülte vádaskodást feltárjuk a n. é. közönség előtt, nem e lesz-e a legszegényebb bizonyitvány apasága felől, ki azt tartja: „Ha te ütöd az én zsidómat, én is ütöm a te zsidódat.“

Uram, uram Pollák uram! ne üsse meg hát oly hamar és oly könnyen a dobot: „Egy . . . kettő . . . ki ad többet érte“ az élet legdrágább java, az anyai sziv legféltetebb joga, a gyermek jó hirneve, az ifju becsületének szentsége felett avatatlan kézzel. Az pedig épen ne ejtse kétségbe, hogy honnan szedegetem tél, tavasz, nyáron és őszön jövedelmeimet, örüljön inkább, hogy „portyázásaim“ után saját portám előtt hallhatja lelke legszebb zenéjét: „Egy . . . kettő . . . ki ad többet érte!“

Fital barátaim az „anyagilag kiaknázott após“ vőlegényre liczitál. Óvakodjatok, hogy „soraim czéljukat ne tévesszék“. „Rideg távolmaradással“ kerüljétek ki becsületetek végrehajtását.

Ezzel a szót az én pol-l-ákommal elvégeztem, a többi részének pedig az illetékes hatóságoknál leszek végrehajtója.

Székely Gábor,
telekfalvi tanitó.

* Az e rovat alatt megjelent közleményekért semmi felelősséget nem vállal a Szerk.

568—1901. végrh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a brassói kir. törvényszék 1901. évi 6098|p. számu végzése következtében Puskariu József ügyvéd által képviselt Albina takarékpénztár javára Bartha Andor és t. bardoczi lakos ellen 1100 korona hátralék és jár. erejéig 1901. évi aug. hó 28-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 6600 koronára becsült következő ingóságok u. m. 21 tehén és 8 ökör nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek Z. oklándi kir. járásbiróság 1901-ik évi V. 276|2. számu végzése folytán 1100 korona hátralék tőkekövetelés és 2100 koronának 1900. évi május hó 9. napjától járó 6°|₀ kamatai, ¹|₃ százalék váltó dij és eddig összesen 146 K 27 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig Bardoczon alperesnél leendő eszközlésére **1901. évi október hó 19. napjának** délelőtti 9 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oklándon, 1901. évi szept. hó 22. napján.

POLLÁK IGNÁCZ,
kir. birósági végrehajtó.

Sz. 3369—901. tlkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az oklándi kir. járásbiróság mint tlkvi hatóság közhirré teszi, hogy dr Ferenczi Géza ügyvéd nagyajtai lakos végrehajtatónak Jámbor Anna magyarhermányi lakos végrehajtást szenvedő elleni 400 korona tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az árverést a székelyudvarhelyi kir. törvényszék (az oklándi kir. járásbiróság) területén fekvő és a bibarczfalvi 14. számu tlkvben A. † alatt foglalt 34., 35., 35. a) hr. sz. ingatlanra 332 K, 407. hr. sz. ingatlanra 24 K, 962. hr. sz. ingatlanra 12 K, 1239. hr. sz. ingatlanra 32 K, 1446. hr. sz. ingatlanra 4 K, 1536|1. hr. sz. ingatlanra 6 K, 1613. hr. sz. ingatlanra 10 K, 1983. hr. sz. ingatlanra 10 K, 2272. hr. sz. ingatlanra 30 K, 2278. hr. sz. ingatlanra 90 K, 2338., 2339. hr. sz. ingatlanra 5 K, 2468. hr. sz. ingatlanra 26 K, 2577|2., 2578. hr. sz. ingatlanra 20 K, 2580. hr. sz. ingatlanra 16 K, 2858. hr. sz. ingatlanra 26 K, 2861. hr. sz. ingatlanra 8 K, 3078. hr. sz. ingatlanra 18 K, 3138. hr. sz. ingatlanra 2 K, 3440. hr. sz. ingatlanra 12 K, 3503. hr. sz. ingatlanra 18 K, 3636. hr. sz. ingatlanra 80 K, 3821. hr. sz. ingatlanra 6 K, 4141. hr. sz. ingatlanra 10 koronában ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1901. évi november hó 8-ik napján d. e. 10 órakor** Bibarczfalva községházánál megtartandó nyilvános árveresen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság.
Okland, 1901. évi julius hó 6 án.

GIDÓFALVI, kir. albiró.

Sz. 1380—901. krjzői.

Árlejtési hirdetmény.

Gyalakuta község körjegyzője Havadtő és Rava község képviselőtestületeinek, valamint Schuller Frigyes és Rezső uraknak, mint közös érdekelteknek megbizása és az emlitett községek képviselőtestületei által hozott Maros-Torda és Udvarhely vármegyék törvényhatóságai által megerősitett határozatai alapján ezennel közhirré teszi, hogy a havadtői községi birónál a hivatalos órák alatt megtekinthető költségvetés és tervrajz szerint a Kisküküllő folyón épitendő hid felépitésére Havadtő községben folyó évi október hó 31-én délelőtt 11 órakor irásbeli zárt ajánlatokkal versenytárgyalást tart az alábbi feltételek mellett:

1. A tervbe vett vasgerendázatu hid felépitésére előirányzott 7562 korona 8 fillér összeg 10 százaléka készpénzben, postatakarék betéti könyvben, avagy óvadékképes értékpapirokban, a sértetlen öt pecséttel ellátott, irásbeli zárt ajánlatokhoz csatolandó és a hidnak szakértői számbavételéig fog — postatakarékilag — kezeltetni.

2. Önként értetődik, hogy a hid számbavételéig vállalkozónak az épitési költségekből semmi sem fizettetik ki.

3. Az épités vállalkozó tetszése szerint veszi kezdetét és legkésőbb 1902. év április hó végéig befejezendő lesz.

4. Az átvétell megelőző számbavétel a befejezést tudomásul hozó vállalkozói jelentés megtételétől számitandó 15 nap alatt kell megtörténjék és a hid elfogadása esetén a vállalkozási összeg ugyanakkor fizetendő is lesz a bánatpénz visszaadásával együtt.

5. Földmunkához és czölöpözéshez szükséges napszámos munkaerőt az árlejtést hirdető felek tartoznak kiszolgáltatni vállalkozónak dijtalanul.

6. A költségvetésben felsorolt anyagok minősége és méreteitől, valamint a tervrajztól eltérő épitésvállalkozónak bánatpénze elvesztését vonja maga után és efelett per esetén a bánatpénz és vállalkozási összeg az árverést hirdető felek által birói döntésig visszatarthatók és birói letétben nem helyezendők.

7. Az árlejtésen eszközölt vállalattól semmi kö-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

rülmények között vállalkozónak visszalépni nincs joga bánatpénzének elvesztése terhe alatt.

8. A szerződéskötés költségeit és bélyegeit vállalkozó tartozik hordozni.

9. Az irásbeli zárt ajánlatok alólirott körjegyzőhöz legkésőbb **folyó évi október hó 31-én délelőtt 9 óráig** nyujtandók be, mert a később érkezők figyelmen kivül hagyatnak.

10. Egyenlő ajánlatok esetén érdekelt felek és községek választanak.

11. A vállalkozásból kifolyó minden nemü peres ügyek eldöntésére Havadtő község illetékes birósági köttetnek ki.

12. A versenytárgyalásnál el nem fogadott felbontott zárt ajánlatok mellékletét képező 10 százaléknyi biztositék a versenytárgyalásra jelentkező jelenléte esetén saját kezéhez, ellenkező esetben posta utján az utalványozási dij levonásával kézbesittetik.

A zárt ajánlatot a hivatalos iratok mellékletéül visszatartani fogom.

13. Csakis olyan zárt ajánlatok fogadtatnak el, a melyekben az összeg törlés és vakarás nélkül számmal és betüvel is kiirva vannak és a 10 százalék bánatpénzt tartalmazzák.

Gyalakuta, 1901. szeptember 26-án.

Szenkovits Elek, körjegyző.

Különféle áruk mélyen leszállitva.

Mindenkit érdekel, hogy alulirott tisztelettel ajánlja a **beállott őszi idényre**

dúsan felszerelt raktárát.

Női gyapjuszövetek, barcheutek, szatinok, kretonok, női és férfi fehérneműek, kitünő szabásu női derékfüzők és blouzok, paplanok és takarók, asztal- és ágykészletek, vászon- és abrosznemüek kötött és szövött árukban igen jutányos árakban.

Továbbá

első minőségü finom glassékesztyük.

Szenzácziós olcsóság.

Női három gombos 85 kr.
Férfi egy gombos 95 kr.

Jóságukért kezességet vállal, amenynyiben az esetleg elszakadottak utánfizetés nélkül kicseréltetnek.

Szenkovits János.

Különféle áruk mélyen leszállitva.

Nagy választék féláron aluli olcsó maradékokban!

Nagy választék féláron aluli olcsó maradékokban.

FAJALMA!

Kitünő zamatu **ponyik** és **batul** almát adok el.

Ponyiknak vékája 2 korona.
Batulé 1 korona 80 fillér.

Tiz vékán felül 10 százalék kedvezmény.

Megrendelést ugy szóval, mint irásban elfogadok.

Szabadi Tivadar
Székely-Udvarhelyt (szolgabirói hivatal).

Az uj tanév kezdetével ajánlom legdusabban felszerelt

könyv- és papir-kereskedésemet

a hol mindennemü szükséges tankönyv, irórajz- és tanszer a szokásos olcsó árban szerezhető be.

Betegh Pál,
könyv- és papirkereskedő

Uj czukrászüzlet

SZÉKELY-UDVARHELYEN a Főtéren
(Koncz Ármin-féle házban.)

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy **czukrászüzletemet** Székely-Udvarhelyt a Főtéren megnyitottam, a hol is naponta friss sütemények, torták, ugymint minden czukrászati czikkek kaphatók.

Esküvőkre, keresztelőkre és minden ünnepi alkalmakra izletes és szépen diszitett tortákat készitek.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve, maradok tisztelettel:

Ernst György

ALAPITTATOTT 1862.

TOTTIS ÉS KREN

„AZ ÉSZAKCSILLAGHOZ"

BUDAPEST, IV. Bécsi-uteza 1. szám.

Ajánlják **közel 40 éve** fennálló és az egész országban legjobb hirnévnek örvendő áruházukat vászon és fehérnemüek beszerzésére.

Nagy raktár finom női, uri és gyermek fehérnemüekben.

Teljes menyasszonyi kelengyék **1000** koronától **10.000** koronáig, a legjobb minőségért és a legszolidabb, legmodernebb kivitelért teljes kezesség.

Legnagyobb gyári raktár szőnyegekben, butorszövetekben, takarókban, függönyökben, futókban, gyékényekben stb. legolcsóbb gyári árakon.

Nagyobb bevásárlásoknál vagy menyasszonyi kelengyék megrendelésénél direkt levélbeli megkeresésre, megbizottunkat teljes mintakollekcióval saját költségünkre küldjük bárhova.

Mintákkal és választék küldeményekkel mindenkoron szivesen rendelkezésre állunk.

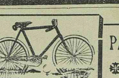

PANAJOTH ALBERT
mülakatos

KERÉKPÁR RAKTÁRA

Székely-Udvarhelyt. Kossuth-u. 44,

Nagy választék: *Kaiser-, Styria-, Regent-* stb. *kerékpárokból.* Legolcsóbb árak. *Az összes felszerelések kaphatók. Lakatos munkák, sirkeritések, villamos csengők, tüzelők* stb. esetleg előnyös részletfizetésre is.

Kerékpárjavitó műhely.

Csak szolid kivitel és **olcsó ár** a jelszavam.

KOVÁCSMESTER SZÉKELY-UDVARHELYT.

A Kossuth-utczában (saját ház) megnyitottam

kovácsmester mühelyemet,

hol a kor igényeinek megfelelő kivitelben készitek: kocsikat, szekerek, épületek kovácsmunkáit, elvállalok lóvasalást, régi harangok elforditását és mindennemü javitásokat, pontosan a legjutányosabb kivitelben.

Hosszas, más vidékeken tett tanulmányaim alapján nyitottam meg a modern technika vivmányaival rendelkező üzletemet s a n. é. közönség szives pártfogását kérem

Likman Balázs,
kovácsmester.

Kiadó lakások.

A főpiacztéren, **egy nagyobb utczai 3, 4, vagy 5 szobás, egy kisebb 2—3 szobás, konyhás, emeletes; egy ketszobás földszinti lakás,** mindenik mellékhelyiségekkel azonnal kiado és átvehető.

Értekezhetni **Koncz Ármin** tulajdonos gyógyszerésznél.

BARTHA ANDRÁS

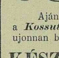

czipészmester
SZÉKELY-UDVARHELYT
Kossuth-u. 21.
(Zálogház mellett.)

Ajánlja a n. é. közönség szives figyelmébe a *Kossuth-u. 21. sz.* (Zálogház mellett) egész ujonnan berendezett **férfi- és női**

KÉSZCZIPŐRAKTÁRÁT

és üzlethelyiségét.

A legfinomabb anyagból a legkényesebb izlésnek is megfelelően készit kellő gyorsasággal, tartóssággal, pontossággal, *jutányos árak mellett* férfi-, női- és gyermekczipőket. Sokoldalu tapasztalataira támaszkodva, a n. é. közönség bizalmát és megrendeléseit kéri.

Sz. 4488—901 szb. Udvarhelyvármegye székelyudvarhelyi járás főszolgabirája.

Árverezési hirdetmény.

Kápolnás-Oláhfalu község tulajdonát képező „Homoród" gyógyfürdő **folyó évi október hó 31-én délelőtt 10 órakor** Kápolnás-Oláhfalu község házánál megtartandó nyilvános árverésen 1902. évi junius 1-től egymás után következő 3 évre, tehát 1905. szeptember hó 1-ig haszonbérbe fog adatni.

Évi haszonbéri összeg kikiáltási ára 8800 korona.

Az árverezés szóval, vagy irásbeli ajánlattal is történhetik, azonban köteles árverező fél a kikiáltási ár 10 százalékát bánatpénzül alólirott főszolgabiró kezéhez letenni, vagy irásbeli ajánlatához mellékelni s szóval, vagy irásban kijelenteni, hogy az árverezési feltételeket ismeri s azokat kötelezőleg elfogadja.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

A részletes feltételek alólirott főszolgabirónál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Székely-Udvarhelyt, 1901. október 8-án.

Dr Demeter Lőrincz, főszolgabiró.

Épület- és butorasztalos

Van szerencsém értesiteni a nagyérdemü közönséget, hogy mindennemü az asztalos iparba vágó munkálatokat elvállalok, igy jutányos áron és szolid kivitelben készitek szoba- és konyhaberendezéseket, gazdasági felszereléseket, épületek padolását, ajtók és ablakokkal való felszerelését, különösen ajánlom remek müvü iróasztalaimat, könyv- és irományállványaimat.

Községi jegyzői és birói irodák teljes berendezését.

Jutányos árak, izléses munka!

Székely-Udvarhelyt, Szombatfalvi-utcza. (Saját házamban.)

BIRÓ FERENCZ.

Pártoljuk a hazai ipart.

Kézsmárky Ákos

kocsigyártó és nyerges

Székely-Udvarhelyt (szemben a vasuti állomással) ajánlja minden e szakmába vágó s a legkényesebb igényeket is kielégitő munkáit, u. m: teljesen uj kocsik és szekerek, nyergek, matráczok, ablakredőnyök, képkeret-aranyozások, padló-fényezések, festések, stb. elkészitését. Javitások olcsón eszközöltetnek. Vidéki megrendelések gyorsan és jutányos áron teljesittetnek. Régi kocsikat és szekereket becserélek, esetleg készpénzen megveszek. Mintajegyzéket ingyen és bérmentve küldök. — A nagyérdemü közönség szives hazafias pártfogását kérve, vagyok tisztelettel:

Kézsmárky Ákos,
nyerges és kocsigyártó.

BERKECZY LAJOS

ÉPÜLET- . S DISZMÜBÁDOGOS

ajánlja minden e szakmába vágó munkálatait, u. m.: toronyfedés, házfedés, ócska fedelek javitását utólagos fizetéssel is. Készletben minden bádogos munkák, fürdő kádak, házi czikkek, konyhaeszközök és kertészeti czikkek. — Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

Az üzlet 15 évi fennállása a megrendelések és kiszolgálások kifogástalanságáról és szolidságáról tanuskodik. Minél számosabb megbizást kér tisztelettel:

BERKECZY LAJOS bádogos mester,
Székely-Udvarhelyt.

Könyv- és papirkereskedés áthelyezése.

Tisztelettel jelentem a nagyérdemü közönség- és vevőimnek, hogy üzletemet a Koncz-féle gyógytár mellől a Szent-Ferencz szerzet-templom homlokzatával szemben fekvő házam bolthelyiségébe költöztettem át.

Gyertyánffy Gábor.

Videki megbizások is a leggyorsabban teljesittetnek.

Egyszerü levélbeni megkeresésekre azonnali kimeritő tájékozás adatik.

Szolid és felelősség melletti munka.

Épitéseket, épitkezéseket és *tervezéseket,* valamint költségelőirányzatokat teljesen szakszerüen és a kor igényeinek megfelelően a legkényesebb izlésnek is megfelelően köz- és magánépületeket teljes berendezéssel elvállal

Vladár Ferencz

épitő vállalkozó
Székely-Udvarhelyt, Szombatfalvi-utcza, saját házában.

Jutányos árak.

Templomjavitásokat, oltártervezeteket s minden e szakmába vágó dolgokat pontosan elkészit.

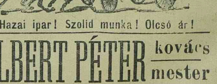

Hazai ipar! Szolid munka! Olcsó ár!

ALBERT PÉTER kovács mester

Székely-Udvarhelyt, Kossuth-u. 74.

Állandó raktárt tart legjobban elkészitett és legkülönbözőbb kivitelü modern

KOCSIKBÓL.

Használt kocsikat becserél, vagy kijavit a legpontosabbban, szolid kivitelben és olcsó árak mellett.

BUTOR

Grünwald Albert
butorkereskedő
Brassó,
Kapu-u. 47 - 49.
Legnagyobb
butorraktár
a Reinhart Fülöp
aradi butorgyáros
hirneves
készitményei
gyári árakon.

30 hálószoba
30 ebédlő
50 szalon és
több uriszoba
barock,
renaissance,
secessió és
ónémet stilben
állandóan
raktáron vannak.

Nagy választék szalon- és futó szőnyegekben. Párisi, berlini, brüsseli stb. selyem, peluche szövetekben.

Kezeskedik kitünő minőségért, rendkivüli **olcsó árak mellett.** Vidéki megrendelések a legpontosabbban eszközöltetnek.

Nyomatott a kiadó- és laptulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt, 1901

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.